

Lagutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till vissa lagändringar till följd av en ändring av äktenskapslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till vissa lagändringar till följd av en ändring av äktenskapslagen (RP 65/2015 rd): Ärendet har remitterats till lagutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsdirektör Antti Leinonen, justitieministeriet
- lagstiftningsråd Outi Kemppainen, justitieministeriet
- äldre regeringssekreterare Joni Hiitola, undervisnings- och kulturministeriet
- konsultativ tjänsteman Riitta Burrell, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Aila Heusala, Regionförvaltningsverket i Östra Finland, enheten för styrning och utveckling av magistrater
- utvecklingschef Juha Lempinen, Befolkningsregistercentralen
- chef för Katolsk informationstjänst Marko Tervaportti, Katolska kyrkan i Finland
- förvaltningschef Asta Virtaniemi, Kyrkostyrelsen
- expert Pia Puu Oksanen, Amnesty International Finländska sektionen rf
- generalsekreterare Päivi Mattila, Förbundet för Mänskliga Rättigheter
- projektchef Anna Moring, Nätverket för stjärnfamiljer
- verksamhetsledare Juha Jämsä, Sateenkaariperheet – Regnbågsfamiljer ry
- generalsekreterare Kerttu Tarjamo, Seta ry
- advokat Tapani Norros, Finlands Advokatförbund
- ordförande Antti Karanki, Trasek ry
- professor Markku Helin
- professor Veli-Pekka Viljanen
- professor Tuulikki Mikkola.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- finansministeriet
- Jämställdhetsombudsmannens byrå
- Diskrimineringsombudsmannens byrå
- Skatteförvaltningen
- Pensionsskyddscentralen

Betänkande LaUB 7/2015 rd

- Folkpensionsanstalten
- Amnesty International Finländska sektionen rf
- Keva
- Pääkaupunkiseudun ateistit ry
- Islamska rådet i Finland
- Transstödcentralen/Seta ry.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås ändringar i äktenskapslagen, lagen om registrerat partnerskap, lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster, lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet, religionsfrihetslagen och lagen om assisterad befruktning. De föreslagna ändringarna är en följd av en redan stadfäst lagändring genom vilken bestämmelserna i äktenskapslagen blev könsneutrala.

Regeringen föreslår att ett registrerat partnerskap genom en anmälan ska kunna omvandlas till äktenskap och att nya partnerskap inte längre ska registreras. I lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet stryks kravet på att en person som ansöker om fastställande av könstillhörigheten inte får vara gift eller leva i ett registrerat partnerskap.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft samtidigt som den redan stadfästa ändringen av äktenskapslagen den 1 mars 2017.

Propositionen innehåller inga ändringar i lagstiftningen om socialskyddsförmåner eller social- och hälsovårdstjänster. De lagstiftningsändringar som behövs i dem bereds separat så att också de kan träda i kraft den 1 mars 2017.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I december 2014 antog riksdagen utifrån ett medborgarinitiativ (MI 3/2013 rd) en ändring (156/2015) av äktenskapslagen (234/1929), som föreskriver att också personer av samma kön kan ingå äktenskap. Ändringen träder i kraft den 1 mars 2017.

Vid riksdagsbehandlingen av medborgarinitiativet framgick det att ändringen av äktenskapslagen så att den blir könsneutral har återverkningar på annan lagstiftning och att de måste utredas. När riksdagen antog äktenskapslagen gjorde den därför ett uttalande, där den förutsatte att regeringen skyndsamt börjar bereda en proposition om de ändringar i andra lagar som en könsneutral äktenskapslag kräver och lämnar propositionen till riksdagen före utgången av 2015. Meningen är att lagändringarna ska antas senare och träda i kraft samtidigt som ändringen av äktenskapslagen.

Genom propositionen tillgodoses uttalandet av riksdagen. I propositionen föreslås det att man på grund av ändringen i äktenskapslagen till nödvändiga delar ser över äktenskapslagen, lagen om

Betänkande LaUB 7/2015 rd

registrerat partnerskap (950/2001), lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009), lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet (563/2002), religionsfrihetslagen (453/2003) och lagen om assisterad befruktning (1237/2006).

I propositionen ingår inte de nödvändiga ändringar som ändringen av äktenskapslagen kräver i lagstiftningen inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde. Enligt utredning till utskottet bereds de behövliga lagändringarna separat och arbetet med dem pågår fortfarande. Det är ändå meningen att också de ändringarna ska kunna träda i kraft samtidigt som ändringen av äktenskapslagen. Lagutskottet anser att det är viktigt att propositionen överlämnas till riksdagen 2016 i god tid så att riksdagen hinner behandla den på behörigt sätt.

Sammantaget sett tillstyrker utskottet lagförslagen men med följande kommentarer och mindre ändringsförslag.

Omvandling av registrerat partnerskap till äktenskap

Regeringen föreslår att äktenskapslagen kompletteras med en ny bestämmelse om att parterna i ett partnerskap som har registrerats i Finland kan omvandla sitt partnerskap till äktenskap genom att lämna in en gemensam anmälan om detta till magistraten (1 a § i lagförslag 1). Registrerade partnerskap omvandlas således inte automatiskt till äktenskap när lagen träder i kraft utan det krävs en gemensam viljeyttring från parterna. Lagutskottet anser att det är motiverat att parterna själva ska besluta om de omvandlar sitt partnerskap till äktenskap eller fortsätter att leva i ett registrerat partnerskap.

Också det föreslagna anmälningsförfarandet kan stödjas eftersom det är enkelt och lätt både för parterna och för myndigheterna och inte kräver mer resurser till magistraterna. Om man i detta sammanhang skulle göra det möjligt att som ett alternativ omvandla ett registrerat partnerskap till äktenskap genom vigsel skulle det däremot krävas extra resurser, vilket enligt utskottet inte är motiverat i dagens svåra statsfinansiella läge.

När ett registrerat partnerskap omvandlas till äktenskap genom anmälningsförfarandet handlar det inte om att ett tidigare rättsförhållande upphör och ett nytt uppstår, utan rättsförhållandet mellan parterna fortsätter utan avbrott. Detta har betydelse bland annat för olika slags familjeförmåner.

Det kan antas att det finns flera samkönade par som väntar på att äktenskapslagen ändras så att de kan ingå äktenskap. Detta kan leda till en tillfällig överbelastning hos myndigheterna. Utskottet anser att det är bra om man förbereder sig för det genom att ge myndigheterna möjlighet att utföra prövning av hinder mot äktenskap redan innan ändringen av äktenskapslagen träder i kraft. Eftersom hindren mot att registrera ett partnerskap till innehålllet motsvarar hindren mot äktenskap kan ett intyg över hindersprövning som utfärdats i samband med registrering av partnerskap utnyttjas vid vigsel. Utskottet föreslår att ikraftträdandebestämmelsen i lagförslag 2 kompletteras med en övergångsbestämmelse om detta (*nytt 4 mom.*).

Betänkande LaUB 7/2015 rd

Enligt propositionen gäller anmälningsförfarandet bara partnerskap som har registrerats i Finland. Denna lösning motiveras i propositionen (s. 5) bland annat med att registrerat partnerskap inte utgör ett enhetligt begrepp globalt sett: förutsättningarna för registrering och rättsverkningarna av registrerade partnerskap skiljer sig betydligt mellan olika länder. Det finns inte heller några gemensamma internationella bestämmelser om erkännande av registrerat partnerskap.

Ett syfte med propositionen har varit att försäkra sig om att enhetliga bestämmelser om hinder mot äktenskap tillämpas på finländska äktenskap. Man har också försökt hitta en lösning som är tydlig med tanke på rättssäkerheten för par som har registrerat sig utomlands och minimera de eventuella problem som kan uppstå när ett utländskt partnerskap omvandlas till äktenskap i Finland genom anmälan.

I dessa fall betyder den föreslagna lösningen emellertid att parterna i ett utomlands registrerat partnerskap först måste skilja sig för att kunna ingå äktenskap om de vill omvandla sitt partnerskap till äktenskap i Finland. Detta är både komplicerat och tidskrävande för dem. Det kan också leda till rättsförluster i fråga om familjeförmåner och andra trygghetsförmåner, som grundar sig på relationens varaktighet.

Bland de sakkunniga som utskottet hörde är åsikterna om frågan delade. En del av de sakkunniga anser att anmälningsförfarandet bör möjliggöras också för personer som registrerat sitt partnerskap utomlands medan andra stöder regeringens förslag.

Efter att ha gjort en samlad bedömning av de erhållna utredningarna har utskottet beslutat att ställa sig bakom regeringens förslag, främst för att det i gränsöverskridande situationer kunde uppstå oklarheter om relationens rättsverkningar om anmälningsförfarandet blev möjligt också för utomlands registrerade partnerskap. Den valda lösningen, att anmälningsförfarandet endast ska utsträckas till partnerskap som har registrerats i Finland, motsvarar också den linje som Sverige och Danmark valt.

Utskottet noterar ändå den oro som gäller rätten att behålla de familjeförmåner och andra trygghetsförmåner som grundar sig på relationens varaktighet när ett par som har registrerat sitt partnerskap utomlands skiljer sig och sedan ingår äktenskap. Utskottet anser att man bör få behålla familjeförmånerna också i dessa situationer när partnerskapet omvandlas. Enligt utskottet är det viktigt att beakta detta när man bereder de ändringar i lagstiftningen inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde som ändringen av äktenskapslagen förutsätter.

Registrering av partnerskap frångås

Enligt propositionen har samkönade par efter ändringen av äktenskapslagen möjlighet att ingå äktenskap, men partnerskap kan inte längre registreras. Man frångår således registreringen av partnerskap (lagförslag 2). Utskottet anser att en sådan lösning är motiverad eftersom det inte längre är behövligt att hålla kvar en särskild möjlighet att registrera partnerskap när också personer av samma kön kan ingå äktenskap. Förslaget om att frångå registreringen av partnerskap påverkar emellertid inte partnerskap som har registrerats före lagens ikraftträdande. Detta är viktigt eftersom inte alla registrerade partnerskap nödvändigtvis omvandlas till äktenskap.

Betänkande LaUB 7/2015 rd

Uppgifterna i befolkningsdatasystemet

Enligt förslaget ska uppgifter om omvandling av registrerat partnerskap till äktenskap registreras i befolkningsdatasystemet (13 § 1 mom. 5 punkten i lagförslag 3). I befolkningsdatasystemet registreras redan nu uppgifter om en persons civilstånd samt uppgifter om ingående och upplösning av äktenskap eller registrering av partnerskap och upplösning av registrerat partnerskap. Med hänsyn till detta och eftersom uppgifterna i befolkningsdatasystemet är av betydelse när man klarlägger en persons familjerättsliga ställning anser lagutskottet att det är motiverat att det också ska framgå av befolkningsdatasystemet att ett registrerat partnerskap har omvandlats till äktenskap. Enligt ett konstitutionellt utlåtande till utskottet är lagringen av de föreslagna uppgifterna inte heller i sig något problem med tanke på skyddet för privatlivet och personuppgifterna, eftersom integritetsskyddet tryggas särskilt genom begränsningar som gäller utlämnande av uppgifter. Jämfört med de gällande bestämmelserna bedöms förslaget således inte innebära något nytt eller mer omfattande intrång i skyddet av en persons privatliv och personuppgifter. Följaktligen anser utskottet att förslaget är lämpligt.

Bestämmande av ett barns religiösa ställning

Enligt huvudregeln i 3 § 2 mom. i religionsfrihetslagen beslutar vårdnadshavarna gemensamt om ett barns religiösa ställning. Om de inte kommer överens om barnets religiösa ställning efter barnets födelse kan dock barnets mor, som är vårdnadshavare, ensam besluta om barnets inträde i ett religionssamfund inom ett år från barnets födelse. Undantagsbestämmelsen om moderns beslutanderätt ger ingen tolkningshjälp i de fall när ett samkönt äkta par inte kan komma överens om vilken tro ett barn som de adopterat ska ha. Därför föreslås det i propositionen att bestämmelsen ändras så att undantagsbestämmelsen slopas och vårdnadshavarna därmed alltid tillsammans ska besluta om barnets religiösa ställning (3 § i lagförslag 5).

I ljuset av erhållen utredning anser lagutskottet inte att den ändring som föreslås i religionsfrihetslagen är absolut nödvändig med tanke på ändringen av äktenskapslagen. Den går också utöver det som förutsätts av den ändringen, eftersom den gäller bestämmande av barns religiösa ställning generellt, med undantag av de fall där domstolen har beslutat om uppgiftsfördelningen mellan föräldrarna med stöd av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt. Regeringens förslag innebär att frågan om barnets medlemskap i ett religionssamfund inte kan avgöras om föräldrarna inte kommer överens. Å andra sidan betonar förslaget föräldrarnas gemensamma ansvar och likvärdiga ställning i beslut som gäller barnet, vilket är bra. Det behandlar också olika typer av familjer på samma sätt. Efter att ha gjort en samlad bedömning av frågan har utskottet stannat för att regeringens förslag är godtagbart.

Fastställande av en persons könstillhörighet

Bestämmelser om villkoren för att fastställa en ny juridisk könstillhörighet för en person vars könstillhörighet avviker från den som fastställdes vid födelsen finns i lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet. Det föreslås nu att kravet på att en person som ansöker om att få en annan könstillhörighet ska vara ogift, dvs. inte får vara gift eller leva i ett registrerat partnerskap, stryks (1 § i lagförslag 4). Lagen ändras också så att bestämmelsen om att ett äktenskap omvandlas till ett registrerat partnerskap när könstillhörigheten fastställs upphävs (2 § i lag-

Betänkande LaUB 7/2015 rd

förslag 4). Ett registrerat partnerskap omvandlas dock fortfarande till äktenskap (2 § i lagförslag 4).

Utskottet har inget att invända mot förslagen. Eftersom det i och med ändringen av äktenskapslagen är möjligt också för personer av samma kön att ingå äktenskap behöver äktenskap eller registrerat partnerskap inte längre betraktas som ett hinder för fastställande av könstillhörigheten. Det finns inte heller någon grund för att ett äktenskap ska omvandlas till ett registrerat partnerskap när könstillhörigheten för en gift person fastställs. När könstillhörigheten för en person som lever i ett registrerat partnerskap fastställs är det däremot motiverat att i enlighet med förslaget omvandla partnerskapet till äktenskap för att registrerat partnerskap ska kvarstå som juridisk institution endast för personer av samma kön.

Utskottet anser också att det är lämpligt att man på samma gång slopar kravet på att maken ska ge sitt samtycke till att könstillhörigheten fastställs. Det nuvarande kravet på makens samtycke grundar sig på att relationens rättsliga form ändras. Eftersom fastställandet av makens könstillhörighet inte längre ändrar relationens rättsliga form efter att äktenskapslagen har ändrats, behövs kravet inte längre. Däremot omvandlas ett registrerat partnerskap till äktenskap i en motsvarande situation och det är därför befogat att kräva makens samtycke till att partnerskapet ändras.

Under sakkunnigutfrågningen i lagutskottet lyftes det fram ett stort antal andra ändringsbehov som gäller lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet. Till exempel ansågs det att kravet på att en person ska sakna fortplantningsförmåga bör slopas. De internationella människorättsorganen har prickat Finland och uppmanat Finland att slopa kravet. Eftersom de ändringsbehoven inte hänför sig till ändringen av äktenskapslagen kan man inte ta ställning till eller genomföra ändringarna i samband med denna proposition. I ljuset av den erhållna utredningen är det emellertid befogat att göra en helhetsbedömning av de ändringsbehov som gäller lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet.

Tillämpningsområdet för lagen om assisterad befruktning

Enligt 2 § i lagen om assisterad befruktning avses med par en kvinna och en man som lever tillsammans i äktenskap eller under äktenskapsliknande förhållanden. I paragrafen definieras dessutom den som får behandling som ett par, eller en kvinna som inte lever i äktenskap eller under äktenskapsliknande förhållanden. På grund av att begreppet äktenskap ändras föreslås det i propositionen en teknisk ändring av definitionen av den som får behandling för att lagens tillämpningsområde inte ska inskränkas jämfört med i dag (2 § 2 punkten i lagförslag 6). Utskottet har inget att invända mot förslaget.

De sakkunniga ansåg emellertid vid utfrågningen i utskottet att propositionen är otillräcklig när det gäller lagen om assisterad befruktning eftersom det inte föreslås någon ändring av definitionen av par. Detta betyder att samkönade makar som är gifta inte heller efter ändringen av äktenskapslagen kan få assisterad befruktning som par. Det har därför ansetts att lagen av jämlikhets-skäl bör tillåta assisterad befruktning också för samkönade par. Samtidigt har det med tanke på barnets bästa framhållits att föräldraskapet till ett barn till ett kvinnligt par som fötts genom assisterad befruktning bör kunna fastställas snabbare och enklare än i dag. Bakgrunden till detta är att föräldraskapet för maken till en kvinna som får assisterad befruktning i dag inte följer direkt av

Betänkande LaUB 7/2015 rd

lagen. Hon kan inte heller få föräldraskapet fastställt utifrån samtycke utan det krävs adoption inom familjen, som är en invecklad och tidskrävande process. Ett barn till ett kvinnligt par som föds genom assisterad befruktning har således en juridisk förälder när det föds, medan ett barn som föds till en familj med föräldrar av olika kön i motsvarande situation har två juridiska föräldrar. Denna skillnad är av betydelse till exempel om barnets mor dör vid eller efter förlossningen.

Lagen om assisterad befruktning stiftades som vanlig lag med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 16/2006 rd och GrUU 25/2006 rd). Grundlagsutskottet konstaterade att lagförslaget innebär särbehandling utifrån civilstånd och delvis också utifrån sexuell läggning. Utskottet sade emellertid också att lagförslaget inte i detta avseende kunde anses strida mot grundlagen, när man beaktar att det medicinska syftet med assisterad befruktning är att hjälpa dem som lider av ofrivillig barnlöshet. Vidare ansåg grundlagsutskottet att den föreslagna differentieringen hade ett direkt samband med samhällets värderingar och att detta vägval höll sig inom ramen för lagstiftarens prövningsrätt, också med beaktande av utskottets långvariga tolkningspraxis. Grundlagen, särskilt jämlikhetsbestämmelsen i 6 §, utgjorde således inget hinder för den föreslagna regleringen.

Lagutskottet har begärt utlåtande av en expert på författningsrätt om den nu aktuella propositionen och om de synpunkter på att det behövs mer omfattande ändringar av lagen om assisterad befruktning som kom fram under behandlingen av den och om deras konsekvenser för behandlingen. Enligt utredning till utskottet medför lagförslagen i propositionen inte några konstitutionella problem i sig. Inte heller åsikterna om att det inte i propositionen föreslås tillräckliga ändringar i den gällande lagstiftningen hindrar ur konstitutionell synvinkel att lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

I ljuset av erhållen utredning anser lagutskottet att förslaget om att utvidga tillämpningsområdet för lagen om assisterad befruktning så att assisterad befruktning möjliggörs också för samkönade par gemensamt inte direkt hänför sig till ändringen av äktenskapslagen och inte heller är absolut nödvändig utifrån den, när man bland annat beaktar att definitionen av par i lagen om assisterad befruktning inte bara är kopplad till äkta par, utan att par som lever under äktenskapsliknande förhållanden jämställs med äkta par. Det handlar således om en omfattande fråga som kräver särskild bedömning. Å andra sidan är det utifrån den erhållna utredningen varken idealiskt från jämlikhetssynpunkt eller problemfritt med tanke på barnets bästa att bibehålla nuläget när äktenskapslagen ändras och blir könsneutral. Utskottet anser följaktligen att det är ytterst viktigt att i framtiden bedöma behoven av att ändra lagen om assisterad befruktning och då fästa särskild vikt vid frågor om föräldraskap och barnets ställning.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Lagutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 3—6 i proposition RP 65/2015 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 2 i proposition RP 65/2015 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Betänkande LaUB 7/2015 rd

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av äktenskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till äktenskapslagen (234/1929) en ny 1 a § som följer:

1 a §

Parterna i ett partnerskap som har registrerats i Finland kan omvandla sitt partnerskap till äktenskap genom att lämna in en gemensam anmälan om detta till magistraten. Det registrerade partnerskapet fortsätter som äktenskap från den dag då magistraten har tagit emot anmälan.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av lagen om registrerat partnerskap

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om registrerat partnerskap (950/2001) 1—5, 5 a, 6, 10, 11 och 16 §,
av dem 2 § sådan den lyder i lag 24/2012, 4 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 574/2008 och
5 a § sådan den lyder i lag 574/ 2008, samt
ändras 8 § 4 mom. som följer:

8 §

En bestämmelse om make i en lag eller en förordning tillämpas också på en part i ett partnerskap som avses i denna lag, om inte något annat föreskrivs.

Betänkande LaUB 7/2015 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

På ogiltighet i fråga om registrering av partnerskap och på registrering som kan anses vara giltig tillämpas fortfarande vad som föreskrivs i den 6 § som upphävs genom denna lag.

På en registrering av ett partnerskap som är anhängig när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Ett intyg över prövning av hinder mot registrering av ett partnerskap som utfärdats innan denna lag har trätt i kraft jämställs med ett intyg över hindersprövning som gäller vigsel och som utfärdats med stöd av äktenskapslagen. (Nytt 4 mom.)

3.

Lag

om ändring av 13 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) 13 § 1 mom. 5 punkten som följer:

13 §

Personuppgifter som registreras i systemet

Följande uppgifter om personer som är föremål för registrering ska registreras i befolkningsdatasystemet:

5) civilstånd samt uppgifter om ingående och upplösning av äktenskap eller registrering av partnerskap, upplösning av registrerat partnerskap och omvandling av registrerat partnerskap till äktenskap,

---

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet (563/2002) 1 och 2 §, samt
fogas till lagen en ny 2 a § som följer:

1 §

Villkoren för att fastställa könstillhörigheten

Det fastställs att en person har en annan könstillhörighet än den som antecknats för honom eller henne i befolkningsdatasystemet enligt lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster(661/2009), om personen i fråga

1) visar upp en medicinsk utredning om att han eller hon varaktigt upplever sig tillhöra det motsatta könet och lever i en könsroll som motsvarar detta samt att han eller hon har undergått sterilisering eller av annan orsak saknar fortplantningsförmåga,

2) är myndig,

3) är finsk medborgare eller bosatt i Finland.

Om personen i fråga lever i ett registrerat partnerskap är ett ytterligare villkor för att fastställa könstillhörigheten att den andra parten i partnerskapet har meddelat magistraten att han eller hon samtycker till att det registrerade partnerskapet omvandlas till äktenskap.

2 §

Omvandling av partnerskap

När könstillhörigheten för en person som lever i ett registrerat partnerskap fastställs, omvandlas det registrerade partnerskapet utan särskilda åtgärder till äktenskap. Ändringen antecknas i befolkningsdatasystemet när en anteckning enligt 3 § görs.

2 a §

Meddelande till maken

När könstillhörigheten för en gift person fastställs, ska magistraten sända ett meddelande om fastställandet till personens make.

Betänkande LaUB 7/2015 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 3 § i religionsfrihetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i religionsfrihetslagen (453/2003) 3 § 2 mom. som följer:

3 §

Medlemskap i ett religionssamfund

Ett barns vårdnadshavare beslutar gemensamt om barnets religiösa ställning. Om en domstol har beslutat något annat om uppgiftsfördelningen mellan vårdnadshavarna med stöd av 9 § 3 mom. i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983) ska dock domstolens beslut följas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om assisterad befruktning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om assisterad befruktning (1237/2006) 2 § 2 punkten som följer:

Betänkande LaUB 7/2015 rd

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

-----
2) *den som får behandling* ett par, eller en kvinna som inte lever i äktenskap eller under äkten-
skapsliknande förhållanden med en man,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 11.12.2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Kari Tolvanen saml
vice ordförande Eva Biaudet sv
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Katja Hänninen vänst
medlem Emma Kari gröna
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Antero Laukkanen kd
medlem Sanna Marin sd
medlem Sari Multala saml
medlem Mari-Leena Talvitie saml
medlem Ville Tavio saf
ersättare Ari Torniainen cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Tuokila.

Betänkande LaUB 7/2015 rd Reservation

RESERVATION

Motivering

RP 65/2015 rd hänför sig till den ändring av äktenskapslagen som den förra riksdagen godkände utifrån ett medborgarinitiativ och de ändringar som den förutsätter i en del övriga lagar. Vi har inte understött att äktenskapslagen ändras så att den blir könsneutral. Regeringen föreslår ändringar i sex olika lagar. Vi anser att de föreslagna lagarna är synnerligen problematiska och föreslår att de förkastas.

Beredningen av propositionen uppfyller inte kriterierna för god förvaltning, och den har i onödan forcerats. I propositionen behandlas ändringar i en av samhällets viktigaste lagfästa institutioner, äktenskapet, och familjerätten samt barnets rättigheter som om de vore tekniska ändringar trots att de har konsekvenser för hela samhället och har samband med över 100 andra lagar och förordningar. I propositionen beaktar man inte heller lagutskottets motivering från den förra valperioden när utskottet förkastade ett medborgarinitiativ som syftade till ändring av äktenskapslagen bland annat på följande grunder:

"Med andra ord krävs det att dessa [ekonomiska] och eventuella andra konsekvenser av ett genomförande utreds och granskas noga och att behövliga anslag reserveras för ändamålet i samband med budgetbehandlingen. — Utskottet vill särskilt uppmärksamma att det krävs en konsekvensbedömning med avseende på barnen innan en så här pass betydande familjerättslig lagstiftningsreform genomförs. Detta kom fram under sakkunnigutfrågningen. En bedömning av de barnrelaterade konsekvenserna bygger på kravet enligt konventionen om barnets rättigheter att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid allt beslutsfattande som rör barn. Också justitiedepartementet rekommenderar en sådan bedömning i sina anvisningar."

Trots att det är både förklarligt och förståeligt att lagberedningen är mindre bra eftersom det handlar om ett medborgarinitiativ kan inte detsamma sägas om de så kallade kompletterande lagförslagen. Det är inte motiverat och inte heller acceptabelt att vid beredningen av en lag frångå strävan efter en högkvalitativ lagberedning, ett sektorsövergripande samarbete och ett omfattande remiss- och samrådsförfarande både vid ministeriet och i utskottet. Man kunde snarare kräva att felet och bristerna i medborgarinitiativet nu korrigeras. Detta har emellertid inte gjorts.

De sektorsövergripande konsekvensbedömningarna för andra förvaltningsområden saknas: ärvdabalken, familjerätten och ändringarna i den sociala tryggheten samt de ekonomiska konsekvenserna. Ändringarna i propositionen är till vissa delar både historiskt och kulturellt betydelsefulla och de tangerar också de grundläggande fri- och rättigheterna. Det skulle därför krävas en omfattande remissbehandling på behörigt sätt samt en konsekvensbedömning. Beredningen visar att man ser på behandlingen av stora principiella frågor som om det handlade om tekniska detaljer. Enligt propositionen ska ett registrerat partnerskap gälla som äktenskap om parterna gör en gemensam anmälan om detta till magistraten. Vi anser att det inte är acceptabelt att äktenskap ingås genom ett anmälningsförfarande och förutsätter att personer som vill ingå äktenskap också i framtiden avlägger behörig ed i vittnens närvaro. Dessa element saknas vid registrering av partnerskap.

Betänkande LaUB 7/2015 rd Reservation

Enligt propositionen ska registrerat partnerskap fortfarande gälla som en officiell form av parförhållande för dem som redan har registrerat sitt partnerskap. Några nya partnerskap ska dock inte längre ingås. I lagstiftningen finns det redan flera olika former av parförhållanden och nu blir de ännu fler. Situationen kompliceras ytterligare av att man har för avsikt att registrera utomlands registrerade par i Finland trots att Finland inte längre har någon lag om frågan. Detta väcker frågan om en jämlik behandling. I propositionen bedömer man att magistraternas arbetsbörda kan öka temporärt när antalet civila vigslar ökar, men man tror inte på någon större ökning. Propositionen beaktar inte att de kristna kyrkorna som utför merparten av vigslarna ännu inte har tagit ställning till den nya situationen. Det är möjligt att en del av kyrkosamfunden avsäger sig sin vigselrätt som en följd av att äktenskapsbegreppet differentieras. I så fall ökar magistraternas utgifter betydligt. Ökningen kan uppskattas på ett tillförlitligt sätt först när kyrkosamfunden har beslutat hur de gör.

Det konstateras i propositionen att också samkönade makar har rätt till gemensam adoption efter att ändringen av äktenskapslagen trätt i kraft. För detta behövs inga ändringar i adoptionslagen. Vi anser att det är särskilt klandervärt att man över huvud taget inte har gjort någon konsekvensbedömning med avseende på barnen vid beredningen av denna lag. En sådan konsekvensbedömning bör ingå i all lagstiftning som gäller barn, alldeles såsom riksdagen har förutsatt. Eftersom det inte gjordes någon konsekvensbedömning när äktenskapslagen behandlades i riksdagen under den förra perioden borde en sådan bedömning ha gjorts nu i samband med de övriga lagarna. Då hade man kunnat ta ställning till adoptionslagen utifrån den. Man bör också notera att ett stort antal länder kommer att förbjuda adoption till Finland när äktenskapslagen ändras, vilket försvårar möjligheterna till adoption för alla par.

I propositionen ingår också en ändring av religionsfrihetslagen. Enligt den kan modern inte längre ensam besluta om barnets inträde i ett religionssamfund om vårdnadshavarna är oense, utan de måste vara överens om saken. Ändringen gäller alla familjer i vårt land, inte bara förhållanden som består av två kvinnor eller två män. Rätten att höra till ett religionssamfund är en mänsklig rättighet och en grundläggande fri- och rättighet för barnet. Propositionen kommer att leda till ökad rotlöshet och frånvaro av religiositet samt inskränka på den positiva religionsfriheten. Den försvårar också värdefostran av barn i hem och skola.

Merparten av de sakkunniga som utskottet hörde ansåg att beredningen i många avseenden var bristfällig, vilket understryker den onödiga brådskan och slarvet vid beredningen.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslagen förkastas.

Helsingfors 11.12.2015

Antero Laukkanen kd
Laura Huhtasaari saf